

VEDLEGG 8.A
IMMATERIALRETTLIG VERN

VEDLEGG 8.A IMMATERIALRETTLIG VERN

AVDELING A ALMINNELIGE BESTEMMELSER

Artikkel 1 Virkeområde

I denne avtale omfatter immaterialrettslig vern opphavsrett, og nærstående rettigheter, varemerker for varer og tjenester, geografiske betegnelser, opprinnelsesangivelser, design, patenter, plantesorter samt fortrolige opplysninger.

Artikkel 2 Internasjonale konvensjoner

1. Hver av partene bekrefter sine forpliktelser i henhold til følgende multilaterale avtaler:
  - a) TRIPS-avtalen,
  - b) Paris-konvensjonen av 20. mars 1883 angående beskyttelse av den industrielle eiendomsrett, revidert ved Stockholm-dokumentet av 14. juli 1967 (heretter omtalt som «Paris-konvensjonen»),
  - c) Bern-konvensjonen av 9. september 1886 til beskyttelse av litterære og kunstneriske verk, revidert ved Paris-dokumentet av 24. juli 1971,
  - d) Patentsamarbeidskonvensjonen, vedtatt i Washington 19. juni 1970, revidert ved Washington-dokumentet av 3. oktober 2001,
  - e) Protokoll til Madrid-overenskomsten om den internasjonale registrering av varemerker, vedtatt i Madrid 27. juni 1989,
  - f) Budapest-konvensjonen vedtatt i Budapest 28. april 1977 om internasjonal anerkjennelse av deponering av mikroorganismer i forbindelse med behandling av patentsaker,
  - g) Marrakech-traktaten vedtatt i Marrakech 27. juni 2013 om tilgang til utgitte åndsverk for blinde og synshemmede, og
  - h) Nice-avtalen vedtatt i Nice 15. juni 1957 angående den internasjonale klassifikasjon av varer og tjenester for registrering av varemerker, revidert ved Genève-avtalen av 28. september 1979.

2. Hver part skal, forutsatt at den ennå ikke er part, ratifisere eller tiltre følgende multilaterale avtaler innen to år etter avtalens ikrafttredelse, eller overholde deres materielle bestemmelser innen samme dato:
  - a) Verdensorganisasjonen for immaterialretts (heretter omtalt som «WIPO») traktat om opphavsrett, vedtatt i Genève 20. desember 1996.
  - b) WIPO-traktaten om fremføringer og fonogrammer, vedtatt i Genève 20. desember 1996.
3. Hver part skal, forutsatt at den ennå ikke er part, ta tilbørlig hensyn til å ratifisere eller tiltre følgende multilaterale avtaler:
  - a) Genèveavtalen til Haag-overenskomsten om internasjonal registrering av design, vedtatt i Genève 2. juli 1999
  - b) Beijing-traktaten om audiovisuelle fremførelser, vedtatt i Beijing 24. juni 2012.
4. Med sikte på å styrke samarbeidet om immaterialrettslige spørsmål er partene enige om å avholde ekspertmøter, etter anmodning fra en av partene, om aktiviteter knyttet til konvensjonene nevnt i denne artikkel, eller til fremtidige internasjonale konvensjoner om immaterialrett, samt om aktiviteter i internasjonale organisasjoner som WTO og WIPO.

Artikkel 3 ***TRIPS-avtalen og folkehelse***

1. Bestemmelsene i kapittel 8 (Immaterialrettigheter) og bestemmelsene i dette vedlegg skal ikke berøre Doha-erklæringen om TRIPS-avtalen og folkehelsen, og heller ikke endringen av TRIPS-avtalen som ble vedtatt av WTOs hovedråd 6. desember 2005.
2. Hver part anerkjenner viktigheten av å gjennomføre artikkel 31*bis* i TRIPS-avtalen samt vedlegget til TRIPS-avtalen og tillegget til vedlegget til TRIPS-avtalen.

Artikkel 4 ***Genressurser og tradisjonell kunnskap knyttet til genressurser***

1. Partene bekrefter viktigheten av arbeidet som utføres av WIPOs mellomstatlige komité om immaterialrett, genressurser, tradisjonell kunnskap og folkløse, samt arbeidet innenfor rammene av andre internasjonale fora,¹ som arbeider med genressurser og tradisjonell kunnskap i forbindelse med slike ressurser.

---

¹ For eksempel konvensjonen om biologisk mangfold, vedtatt i Rio de Janeiro 5. juni 1992 og andre relevante internasjonale fora.

2. Dersom WIPO vedtar et internasjonalt instrument om immaterielle rettigheter, genressurser og tradisjonell kunnskap i forbindelse med slike ressurser, skal partene
  - a) gjennomføre konsultasjoner i henhold til denne artikkel,
  - b) innlede slike konsultasjoner så snart det er praktisk mulig, og under enhver omstendighet senest to år etter at et slikt internasjonalt instrument er trådt i kraft for partene,
  - c) gjennomgå denne artikkel med sikte på å avgjøre om den skal endres i samsvar med det internasjonale instrumentet.

AVDELING B
STANDARDE FOR TILGJENGELIGHET TIL, SAMT OMFANG OG UTØVELSE AV
IMMATERIELLE RETTIGHETER

Artikkel 5
Opphavsrett og nærstående rettigheter

1. Uten hensyn til de rettigheter og forpliktelser som er fastsatt i de internasjonale avtaler den er part i, skal hver part, i samsvar med sin nasjonale lovgivning, gi opphavere, utøvende kunstnere, produsenter og kringkastingsvirksomheter tilstrekkelig og effektiv beskyttelse for henholdsvis sine verk,² fremføringer, fonogrammer, audiovisuelle opptak³ og kringkastingssendinger.
2. En part kan i sin nasjonale lovgivning fastsette begrensninger i eller unntak fra rettighetene fastsatt i nr. 1, men skal begrense omfanget av slike begrensninger eller unntak til visse særtilfeller som ikke kommer i konflikt med en normal utnyttelse av verkene, fremføringene, fonogrammene, de audiovisuelle opptakene og kringkastingssendingene, og som ikke på urimelig måte skader en rettighetshavers legitime interesser.
3. Der det er hensiktsmessig, skal hver part fremme opprettelsen av organer for kollektiv forvaltning av opphavsrett og nærstående rettigheter og oppmuntre slike organer til å arbeide på en rettferdig, effektiv, offentlig åpen og ansvarlig måte overfor sine medlemmer, herunder åpen og transparent regnskapsføring av innkreving og fordeling av inntekter. Videre skal hver av partene oppmuntre til etablering av gjensidige ordninger mellom sine respektive forvaltningsorganisasjoner for å sikre enklere lisensiering av innhold og deling av inntekter fra rettigheter.

---

² Det presiseres at begrepet «verk» også omfatter dataprogrammer og samlinger av data.

³ For India betyr «audiovisuelle opptak» kinematografiske filmer i henhold til denne artikkel.

Artikkel 6 *Varemerker*

1. Partene skal gi innehavere av rettigheter til varemerker for varer eller tjenester et tilstrekkelig og effektivt vern. Ethvert kjennetegn eller enhver kombinasjon av kjennetegn som er egnet til å skille en virksomhets varer eller tjenester fra andre virksomheters varer og tjenester, skal kunne utgjøre et varemerke. Slike kjennetegn, særlig ord, herunder kombinasjoner av ord, personnavn, bokstaver, sifre, figurative elementer, varers form, lyder og kombinasjoner av farger, samt enhver kombinasjon av slike kjennetegn, skal anses egnet for registrering som varemerke. Når kjennetegnene ikke i seg selv har særpreg for de aktuelle varene og tjenestene, kan partene gjøre registrering betinget av at kjennetegnene har oppnådd særpreg ved bruk. Partene kan som vilkår for registrering kreve at tegn skal kunne gjengis grafisk eller i et register på en måte som gjør det mulig for de kompetente myndigheter og allmennheten klart og entydig å fastslå gjenstanden for den beskyttelsen som innehaveren gis.
2. Partene skal, i henhold til kravene i sin nasjonale lovgivning, sørge for en mulighet til innsigelse mot en varemerkesøknad, meddelelse av en skriftlig og begrunnet avgjørelse til søkeren samt en klageprosedyre til en kompetent myndighet mot en avgjørelse om avslag. Partene skal bestrebe seg på å gjøre databasen over varemerkesøknader og -registreringer offentlig tilgjengelig.
3. Ingen part skal tillate registrering av varemerker dersom de er villedende eller blir brukt på en slik måte at de er egnet til å villedde allmennheten eller forårsake forvirring.. Dette kan omfatte, i samsvar med bestemmelser i nasjonale lover og forskrifter, situasjoner som består av merker eller betegnelser som kan angi den geografiske opprinnelsen til varene eller tjenestene, slik som navnet på landet, velkjente byer eller parters territoriale navn.

Artikkel 7 *Velkjente varemerker*

1. Partene skal gi beskyttelse for velkjente varemerker i samsvar med sin nasjonale lovgivning.
2. Beskyttelsen av velkjente varemerker skal ikke begrenses til identiske eller lignende varer eller tjenester i situasjoner der varemerket, enten det er registrert eller ikke, er velkjent i den relevante part, og der bruken av varemerket uten saklig grunn vil være til skade for det eldre varemerkets særpreg eller anseelse, eller dra utilbørlig fordel av det eldre varemerket.
3. Partene anerkjenner viktigheten av «*Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Well-Known Marks*», vedtatt av Paris-unionens forsamling for vern av industriell eiendomsrett og WIPOs generalforsamling ved den 34. serien av møter av forsamlinger fra WIPO-medlemsstatene 20.–29. september 1999.

Artikkel 8

Opprinnelsesangivelser, landsnavn og statseblemer

1. Hver part skal sørge for rettslige midler for å beskytte geografiske opprinnelsesangivelser mot enhver konkurransehandling som er i strid med god forretningsskikk i industrielle eller kommersielle forhold, i samsvar med artikkel 10bis i Pariskonvensjonen.
2. Partene skal sørge for rettslige midler for berørte personer for å hindre kommersiell bruk av navnet på en avtaleparts land eller av dens territorienavn i forbindelse med en vare eller tjeneste på en måte som villeder forbrukere med hensyn til varens eller tjenestens opprinnelse.
3. Hver part skal sørge for at berørte personer har rettslige midler for å hindre registrering av navnet på en avtaleparts land eller av dens territorienavn som varemerke, dersom bruken av slike varemerker villeder allmennheten med hensyn til det virkelige opprinnelsesstedet. Denne bestemmelsen gjelder selv om det geografiske navnet er oversatt eller brukt som adjektiv eller i en modifisert form, dersom slik bruk villeder allmennheten med hensyn til varens eller tjenestens virkelige opprinnelsessted.
4. Partene skal, i samsvar med sine forpliktelser etter Pariskonvensjonens artikkel 6ter, sørge for at den annen parts våpenskjold, flagg og andre statseblemer ikke skal brukes eller registreres som varemerker eller som bestanddeler av varemerker. Dette punkt skal også gjelde for kjennetegn som kan forveksles med partenes våpenskjold, flagg og andre statseblemer.
5. I tillegg til denne artikkel gjelder vedlegg 8.A.1 (landsnavn) for India og Sveits.

Artikkel 9

Geografiske betegnelser

1. Partene anerkjenner viktigheten av geografiske betegnelser, som bidrar til å bevare tradisjonelle produksjonsmetoder og kulturarven knyttet til disse i et bestemt geografisk område og til en bærekraftig regional utvikling.
2. Hver part skal sørge for tilstrekkelige og effektive midler for å beskytte geografiske betegnelser i sin nasjonale lovgivning.
3. I denne avtale menes med «**geografiske betegnelser**»⁴ betegnelser som viser til varer som har sin opprinnelse på en parts territorium, eller i en region eller på et sted på dette territoriet, når en bestemt kvalitet, et bestemt omdømme eller andre egenskaper ved disse varene i det vesentlige kan tilskrives deres geografiske opprinnelse. Med «**varer**» menes i denne sammenheng

---

⁴ Geografiske opprinnelsesbetegnelser er en underkategori av geografiske betegnelser i parter som anerkjenner geografiske opprinnelsesbetegnelser. Dersom en part har bestemmelser om geografiske opprinnelsesbetegnelser, kan en geografisk betegnelse som oppfyller kravene for registrering som geografisk opprinnelsesbetegnelse, beskyttes som geografisk opprinnelsesbetegnelse.

landbruksvarer, naturprodukter, fremstilte varer, håndverks- eller industrivarer og næringsmidler.

4. Med forbehold om artikkel 23 i TRIPS-avtalen skal partene sørge for at berørte parter har rettslige muligheter til å forhindre at en geografisk betegnelse brukes for
  - a) varer som ikke har sin opprinnelse på det stedet som er angitt i den aktuelle betegnelsen, på en måte som villeder allmennheten med hensyn til varenes geografiske opprinnelse,
  - b) en vare av samme slag som den som den geografiske betegnelsen viser til, som ikke har sin opprinnelse på det stedet som er angitt i den aktuelle geografiske betegnelsen, selv om varens virkelige opprinnelse er angitt eller den geografiske betegnelsen er brukt i oversettelse eller ledsaget av uttrykk som «slag», «type», «stil», «etterligning» eller lignende.⁵
5. Dersom en part ikke innrømmer beskyttelse i henhold til nr. 4 bokstav b) til alle varer eller vareklasser, men i stedet til visse varer eller vareklasser basert på en konkret vurdering, skal den utvide denne beskyttelsen til å omfatte slike varer eller vareklasser etter anmodning fra den annen part, i samsvar med sin nasjonale lovgivning. Ved en slik utvidelse skal en berørt part sende en anmodning til den kompetente myndighet for å oppnå slik beskyttelse.

Artikkel 10

Beskyttelse av bestemte geografiske betegnelser i henhold til avtalen⁶

1. På anmodning fra en part skal partene innlede konsultasjoner med sikte på å beskytte bestemte geografiske betegnelser fra partene i henhold til avtalen, idet det også tas hensyn til enhver relevant utvikling i partenes lovgivning.
2. Konsultasjoner i henhold til nr. 1 skal gjennomføres gjennom Den blandede komité som er opprettet i henhold til artikkel 11.1 i avtalen.
3. Konsultasjoner i henhold til nr. 1 skal innledes så snart som praktisk mulig etter at en anmodning er mottatt fra en part, og under enhver omstendighet senest to år etter at anmodningen er mottatt.

Artikkel 11

Patenter

1. I henhold til artikkel 27 i TRIPS-avtalen skal patenter være tilgjengelige for alle oppfinnelser, enten det dreier seg om produkter eller fremgangsmåter, på alle teknologiområder, forutsatt at de er nye, har oppfinnelseshøyde og kan anvendes industrielt. Patenter skal være tilgjengelige og patentrettigheter skal

---

⁵ For Norge skal virkeområdet for nr. 4 bokstav b) begrenses til landbruksvarer og næringsmidler.

⁶ I denne artikkel menes med «partene», eller «part», India på den ene side og Sveits og Liechtenstein på den annen side.

kunne brukes uten forskjellsbehandling med hensyn til oppfinnelsessted, teknologiområde og om produktene er importert eller fremstilt lokalt.

2. Partene kan unnta fra patenterbarhet:
  - a) diagnostiske, terapeutiske og kirurgiske metoder for behandling av mennesker eller dyr,
  - b) planter og dyr bortsett fra mikroorganismer, samt hovedsakelig biologiske fremgangsmåter for produksjon av planter eller dyr, bortsett fra ikke-biologiske og mikrobiologiske fremgangsmåter.
3. Hver part kan unnta fra patenterbarhet oppfinnelser hvis kommersielle utnyttning på deres territorium må forhindres for å verne om offentlig orden og moral, herunder for å verne menneskers, dyrs og planters liv eller helse, eller for å unngå alvorlig skade på miljøet, forutsatt at en slik utelukkelse ikke skjer utelukkende fordi utnyttningen er forbudt etter dens nasjonale lovgivning.
4. Hver part skal gi en patentsøker anledning til å foreta endringer, rettelser og merknader i forbindelse med sin søknad som er inngitt til partens kompetente myndighet, i samsvar med sin nasjonale lovgivning.
5. Partene, som anerkjenner fordelene ved åpenhet i patentsystemet, skal bestrebe seg på å offentliggjøre upubliserte patentsøknader som er til behandling omgående etter utløpet av 18 måneder fra innleveringsdatoen, eller, dersom prioritet påberopes, fra prioriteringsdatoen. Dersom en patentsøknad som er til behandling, ikke offentliggjøres omgående, skal partene offentliggjøre søknaden eller det tilsvarende patent så snart det er praktisk mulig.
6. Partene skal fastsette at en patentsøker kan begjære tidlig offentliggjøring av en søknad før utløpet av den frist som er nevnt i nr. 4.
7. Dersom en part har saksbehandlingsregler som gjør det mulig for en tredjepart å fremsette en innsigelse mot en patentsøknad før den er meddelt, skal den sørge for at innsigelsen behandles og avgjøres innen rimelig tid og uten ugrunnet opphold, herunder ved raskt å avvise innsigelser som etter en umiddelbar vurdering av den kompetente myndighet. anses som ubegrunnede, fastsatt

Artikkel 12

Bruk av et patent

1. Ingen part skal kreve at patenthavere skal gi årlige opplysninger om hvordan et patent brukes. Når en part fastsetter periodisk utlevering av opplysninger om hvordan et patent brukes, skal en slik periode ikke være kortere enn tre år, og fortrolige opplysninger, herunder opplysninger av forretningsmessig verdi, som inngår i en slik utlevering, skal ikke publiseres.
2. Uten hensyn til nr. 1 kan partene kreve at en patenthaver i et bestemt tilfelle gir opplysninger om hvordan et patent brukes, i henhold til sin nasjonale lovgivning.

3. Med hensyn til utøvelse av et patent kan ikke en patentert oppfinnelse anses som «ikke utøvd» på en parts territorium utelukkende fordi produktet som følger av oppfinnelsen, ble importert.

Artikkel 13

Krav til den som søker om patent

1. Partene skal kreve at den som søker om patent, skal gjøre oppfinnelsen kjent på en måte som er så klar og fullstendig at en person med kunnskap på det aktuelle området kan utøve oppfinnelsen, og de kan kreve at søkeren gir opplysning om hvordan oppfinnelsen best kan utøves, slik oppfinneren ser det den dag søknaden fremlegges eller, dersom det kreves prioritetsrett, den dag prioritetsrett kreves i søknaden.
2. Partene kan kreve at den som søker om patent, gir opplysning om sine tilsvarende patentsøknader og om tilsvarende patentmeddelelser i utlandet. Manglende overholdelse av dette kravet kan ikke føre til at patentet oppheves eller nektes meddelt, med mindre den kompetente myndighet fastslår at det foreligger bevisst eller forsettlig tilbakeholdelse av opplysninger.
3. En patentmyndighet kan ta tilbørlig hensyn til opplysninger om søkerens tilsvarende utenlandske søknad og meddelte patenter som er offentlig tilgjengelige eller på annen måte er tilgjengelige for myndigheten under søknadsprosessen.

Artikkel 14

Beskyttelse av plantesorter

Partene skal verne plantesorter ved hjelp av patenter eller ved et effektivt *sui generis*-system eller ved en kombinasjon av disse, i samsvar med TRIPS-avtalen. Beskyttelsestiden i et slikt *sui generis*-system skal ikke være kortere enn 9 år for trær og vinstokker og 6 år for andre plantesorter, regnet fra datoen for meddelelse av rettighetene, som kan forlenges til 18 år for trær og vinstokker og 15 år for andre plantesorter, i henhold til nasjonal lovgivning. Partene kan fastsette ytterligere beskyttelsesår utover henholdsvis 18 og 15 år.

Artikkel 15

Fortrolige opplysninger

1. Når det skal sikres et effektivt vern mot illojal konkurranse i samsvar med bestemmelsene i artikkel 10bis i Pariskonvensjonen, skal partene beskytte fortrolige opplysninger i samsvar med nr. 2 og de opplysninger som er forelagt staten eller de offentlige myndigheter i samsvar med nr. 3.
2. Fysiske og juridiske personer skal ha mulighet til å forhindre at opplysninger de rettmessig har kontroll over, uten deres samtykke bringes videre til eller

ervertes eller benyttes av andre på en måte som er i strid med god forretningskikk,⁷ dersom

- a) opplysningene er hemmelige i den forstand at selve opplysningene eller den nøyaktige utformingen og sammenstillingen av de enkelte elementer ikke er alminnelig kjent eller lett tilgjengelig for personer i miljøer der den type opplysninger det dreier seg om, vanligvis blir benyttet,
  - b) opplysningene har forretningsmessig verdi fordi de er hemmelige, og
  - c) den som rettmessig har kontroll over opplysningene, har truffet etter forholdene rimelige tiltak for at opplysningene skal forbli hemmelige.
3. Partene skal når de som vilkår for å godkjenne markedsføring av legemidler eller landbrukskjemikalier som inneholder nye kjemiske enheter, krever at det fremlegges fortrolige testdata eller andre data som er svært arbeidskrevende å fremskaffe, beskytte slike data mot illojal kommersiell utnyttning. Partene skal også beskytte slike data mot offentliggjøring, unntatt når det er nødvendig for å verne allmennheten, og bortsett fra når det treffes tiltak for å sikre at slike data beskyttes mot illojal kommersiell utnyttning.

Artikkel 16 *Design*

Partene skal i sin nasjonale lovgivning sikre tilstrekkelig og effektiv beskyttelse av registrerte industrielle design, særlig ved å gi en total beskyttelsesperiode på minst ti år, som kan forlenges med en periode på minst fem år, i samsvar med prosedyrene som er fastsatt i nasjonal lovgivning. Det presiseres at partene kan fastsette en kortere beskyttelsesperiode for design av komponenter som brukes til reparasjon av et produkt.

AVDELING C ERVERT OG OPPRETTHOLDELSE AV IMMATERIELLE RETTIGHETER

Artikkel 17 *Ervert og opprettholdelse av immaterielle rettigheter*

Dersom ervert av en immateriell rettighet er betinget av at rettigheten er meddelt eller registrert, skal partene sikre at prosedyrene for meddelelse eller registrering er på samme nivå som det som er fastsatt i TRIPS-avtalen, særlig artikkel 62.

---

⁷ I denne bestemmelse menes med «en måte som er i strid med god forretningskikk» i alle fall handlemåter som kontraktsbrudd, tillitsbrudd samt oppfordring til dette, og omfatter tredjepersons ervert av fortrolige opplysninger når tredjepersonen visste, eller på grunn av grov uaktsomhet ikke visste, at ervertet innebar en slik handlemåte.

AVDELING D
HÅNDHEVING AV IMMATERIELLE RETTIGHETER

Artikkel 18
Alminnelige bestemmelser

Partene skal sørge for håndhevingsbestemmelser i sin nasjonale lovgivning for rettigheter som omfattes av artikkel 1, som er i samsvar med det nivå som er fastsatt i artikkel 41 til 61 i TRIPS-avtalen. Partene er enige om at en part kan fastsette håndhevingstiltak på et nivå som er høyere enn det som er fastsatt i TRIPS-avtalen.

Artikkel 19
Tilbakehold av varer

1. I denne artikkel menes med «**immaterialrettigheter**» varemerker, opphavsrettigheter, geografiske betegnelser og design.
2. Partene skal vedta prosedyrer som gjør det mulig for en rettighetshaver som har god grunn til å mistenke at det kan komme til å bli importert varer som innebærer en immaterialrettskrenkelse i, å fremlegge en skriftlig søknad for de kompetente myndigheter om å holde tilbake en slik vare fra frigivelse for fri omsetning.
3. Uten hensyn til nr. 1 og 5 skal en parts rettslige myndigheter ha myndighet til, etter søknad fra en rettighetshaver, å hindre eksport av varer som mistenkes for å innebære en krenkelse av immaterialrettigheter som omfattes av dette vedlegget, eller beordre tilbakeholdelse fra fri omsetning av slike varer ved import, når varene er under kontroll av tollmyndighetene eller andre relevante grensemyndigheter i parten.
4. Partene skal også fastsette prosedyrer for hvordan en rettighetshaver kan registrere immaterialrettigheter hos tollmyndighetene med tanke på varer som skal importeres.
5. Partenes tollmyndigheter skal, i samsvar med sine nasjonale prosedyrer, holde tilbake varer på
  - a) anmodning fra en rettighetshaver som har begrunnet mistanke om at det kan komme til å bli importert varer som innebærer en krenkelse av immaterialrettigheter,
  - b) eget initiativ, dersom de har god grunn til å mistenke at import av disse varene vil innebære en krenkelse av immaterialrettigheter,

Partenes tollmyndigheter skal omgående underrette søkeren og importøren om tilbakeholdelsen.

6. Partenes tollmyndigheter skal benytte seg av risikoanalyse for å identifisere varer som mistenkes for å innebære en immaterialrettskrenkelse, med hensyn til varer som skal importeres.
7. Det skal ikke være noen forpliktelse til å anvende prosedyrer i henhold til denne artikkel for varer i transitt.
8. Det skal ikke være noen forpliktelse til å anvende prosedyrer i henhold til denne artikkel for varer som er brakt på markedet av eller med rettighetshaverens samtykke.

Artikkel 20 ***Rett til inspeksjon***

1. En kompetent myndighet skal gi rettighetshaveren mulighet til å inspisere varene som er tilbakeholdt av tollmyndighetene for å underbygge rettighetshaverens påstander.
2. Med forbehold om beskyttelse av fortrolige opplysninger kan en kompetent myndighet gi rettighetshaveren prøver av de suspenderte varene for undersøkelse, testing og analyse, i samsvar med den nasjonale lovgivningen som gjelder i den berørte part, for å bistå i å avgjøre om varene innebærer en krenkelse av immaterialrettigheter som omfattes av artikkel 19.

Artikkel 21 ***Sivilrettslige midler***

1. Partene skal gi rettighetshaverne tilgang til sivilrettslige prosedyrer for håndhevelse av enhver immaterialettighet som omfattes av dette vedlegg.
2. Partene skal sørge for at
  - a) deres rettslige myndigheter i sivilrettslige saker skal ha myndighet til å pålegge den som vet eller burde vite at han/hun er involvert i en immaterialrettskrenkelse, å betale rettighetshaver erstatning tilstrekkelig til å kompensere for den faktiske skade som rettighetshaver har lidt som følge av krenkelsen,
  - b) deres rettslige myndigheter, i egnede tilfeller, ved fastsettelse av erstatningsbeløpet for immaterialrettskrenkelsen, blant annet vurderer enhver legitim erstatningberegning som rettighetshaveren måtte anføre. Dette omfatter, men er ikke begrenset til, den faktiske skaden, tapt fortjeneste eller eventuell fortjeneste som inngriperen har oppnådd,
  - c) deres rettslige myndigheter har myndighet til å pålegge inngriperen å betale rettighetshaverens saksomkostninger.

3. Partene skal sørge for at deres rettslige myndigheter i sivilrettslige saker om håndheving av immaterialrettigheter har myndighet til å pålegge en part å avstå fra en krenkelse, blant annet for å forhindre at importerte varer som innebærer en krenkelse av en immaterialrettighet umiddelbart etter tollklareringen bringes inn i handelskanaler under deres jurisdiksjon.
4. Partene skal sørge for at deres rettslige myndigheter har myndighet til å beslutte raske og effektive midlertidige tiltak
  - a) for å forhindre krenkelse av en immateriell rettighet, og særlig for å forhindre at varene bringes inn i handelskanaler under deres jurisdiksjon, herunder importerte varer umiddelbart etter tollklarering, og
  - b) for å ivareta relevant bevismateriale i forbindelse med den påståtte krenkelsen.
5. Partenes rettslige myndigheter skal når det er hensiktsmessig, kunne treffe midlertidige tiltak uten at den annen part er hørt, særlig når det er sannsynlig at en forsinkelse kan påføre rettighetshaveren uopprettelig skade, eller når det er en påviselig risiko for at bevismateriale ødelegges. Partene er enige om at deres rettslige myndigheter skal handle raskt og treffe en avgjørelse uten ugrunnet opphold når det anmodes om midlertidige tiltak.

Artikkel 22 ***Strafferettslige midler***

Partene skal ha straffeprosessuelle midler og straffesanksjoner som skal få anvendelse i det minste på saker som gjelder forsettlig krenkelse av rettigheter til varemerker, geografiske betegnelser og opphavsrett samt nærstående rettigheter i et kommersielt omfang.

Artikkel 23 ***Samarbeid på immaterialrettens område***

Partene, som erkjenner immaterielle rettigheters økende betydning som faktor for sosial, økonomisk og kulturell utvikling, er enige om å styrke sitt samarbeid på immaterialrettens område.
